

Liść wtóry Ś. Pawła Apostoła do Koryntów.

ROZDZIAŁ I.

I. Po pozdrowieniu Koryntów 1-7. II. O swoich imeniach pismo 8-11. III. szczerość swego wyznania w swego oświadczenia 12-14. IV. a czemu nie przyszedłem do Koryntu, jako bym obiecał, przynajmniej pisma 15-24.

Paweł, Apostoł Jezusa Chrystusa przez wolę Bożą, i Tymoteusz brat, zborowi Bożemu, który jest w Koryncie, ze wszystkimi świętymi, którzy są we wszystkich Achai.

2. Żaska niech będzie * wam i pokój od Boga Ojca naszego, i Pana Jezusa Chrystusa. * 1 Kor. 1.3. Gal. 1.3. Ezech. 2.2. 1 Pet. 1.2.

3. Błogosławiony niech będzie * Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa. Ojciec miłosterdzia a Bóg wszelkiej pociechy, * Ezech. 1.5. 1 Pet. 1.3.

4. Który nas cieszy w każdym * ucisku naszym, abyśmy i my cieszyć mogli tych, którzy są w jakimkolwiek ucisku, takż pociecha, którą my sami pocieszeni bywamy od Boga. * 2 Kor. 1.6.

5. Gdyż jako w nas obfitują utrapienia Chrystusowe, tak przez Chrystusa obfituje i pociecha nasza.

6. Bo choć bywamy uciesnieni, dla waszjęż to pociechy i zbawienia, które się sprawuje przez znoszenie tegoż utrapienia, które i my cierpimy; choć też pocieszeni bywamy, i to dla waszjęż pociechy i zbawienia;

7. A nadzieja nasza mocna jest o was. poniećż wiemy, iż jakoście ucześniećkami utrapienia, tak i pociechy.

8. Albowiem nie chcemy, abyście nie mieli wiedzieć, bracia! o ucisku naszym, który nas spotkał w Azyi, iżśmy nazbył byli obciążeni i nad możność, tak iżśmy byli poczęli wątpić i o żywocie.

9. Owszem i sami w sobie mieliśmy wyrok śmierci, abyśmy nie ufali sami w siebie, ale w Bogu, który wzbudza umarłych;

10. Który z tak wielkiej śmiertci wyrwał nas i jeszcze wyrywa, w którym nadzieję mamy, iż i napotem wyrwie;

11. Zwłaszcza gdy się też i wy pomóżcie modlit * za nami, aby za ten dar, który przez wiele i osób nam jest pokazany, były też od wielu osób dzięki czynione za nas. * Rzym. 15.30. 2 Kor. 4.15.

12. Albowiem toć jest chluba nasza, świadectwo sumienia naszego, że-

śny w prostocie i w szczerości Bożej, nie w cielesnej mądrości, ale w łasce Bożej na święcie obcowali, a najwięcej między wami.

13. Albowiem nie inszego wam nie piszemy, tylko to, co czytacie, albo też poznawacie, a spodziewam się, iż też aż do końca poznacie.

14. Jakoście też nas poznali po części, iżśmy chlubą waszą, jako i wy * naszą w dzieł Pana Jezusa. * Filip. 2.16. 1 Tes. 2.19.

15. I z tą ufnością chciałem być iś do was najpierwej, abyście wtóre dobrodziejstwo odebrali;

16. I przez was iś do Macedonii, i zaś się z Macedonii przysię do was, i od was być odprowadzony do Judyckiej ziemi.

17. O tym tedy myśląc, iżalim co lekkomyślnie uczynił? albo to, o czym myśle, iżali według ciała myśle, aby było u mnie, Tak tak, i Nie nie?

18. Aleć wierny jest Bóg, iż mowa nasza do was nie była Tak i Nie.

19. Albowiem Syn Boży Jezus Chrystus, który między wami przez nas jest opowiadany, to jest, przez mię, i przez Sylwana, i przez Tymoteusza, nie był Tak i Nie; ale Tak w nim było.

20. Bo ile jest obietnic Bożych, w nim są Tak i w nim są Amen, ku chwale Bożej przez nas.

21. A ten, który nas utwierdza * w wierze w Chrystusie, i który nas pomazał, Bóg jest; * 2 Kor. 5.5.

22. Który też zapieczętował nas, i dał zadatek Ducha w-serca nasze.

23. Aleć ja Boga przyzywam * na świadectwo na duszę moją, iż szanując was, dotąd nie przyszedłem do Koryntu; * Rzym. 1.9. Filip. 1.8. 1 Tes. 2.10.

24. Nie iżbyśmy panowali nad wiarą waszą, ale iżśmy pomocnikami wesela waszego; bo wiarą stojacie. * 1 Pet. 5.3.

ROZDZIAŁ II.

I. Błogosławie Koryntom zaleść w tym, że do nich nie chcą przysię z zasmuceniem 1-5. II. grzesznika dotychczasowego żałuj im ias przyjac 6-11. III. szczerość swego wyznania w swego oświadczenia 12-14. IV. i pożytek nauki świąt Bożych w pięcym podobać swie przekłada 15-17.

A postanowiłem to u siebie, abym znowu nie przyszedł z zasmuceniem do was.

2. Bo jeżelibym ja was zasmuteł, i

któż jest, co by mi rozweselił, tylko ten, który jest przez mię zasmucony?

3. A tomoi wam napisać, abym przyrzędzil, nie miał smutku z tych, z których o was wżyskich, że radosć moją wszysoy za swoje macie.

4. Albowiem z wielkiego ucisku i utrapienia serca, i z wielą żez pisałēm wam, nie żebyście mieli być zasmucony, ale żebyście miłosć poznali, którą nader obficie nam przeciwko wam.

5. Jeźli tedy kto zasmuteł, nie minieć zasmuteł, ale poniekać (abym go nie obciążył, ale wszystkim).

6. Dosyćci ma taki na zgromieniu tym, które się stało od wraib, 7. Tak iż przeciwnym obyczajem, inaczylisć wy mu odpusćcie mieli, i onego pocieszyc, by snad zlytmi smutek takiego nie pozostał.

8. Przetóż proszę was, abyście miłość * przeciwko niemu utwierdzili, * 1 Kor. 16.14.

9. Albowiem i dlatego był napisal, abym doświadczenia waszego doznał, jeżeli we wżyskiem postuzni Jesteście.

10. A komu wy co odpuszczacie, temu i ja, gdy i ja, jeżeli co odpusćć temu, komu odpusćć, uczynikiem to dla was przed oblicznością Chrystusową, aby was sztan nie podszedł;

11. Albowiem zamysły jego nie są nam tajne.

12. A gdy przyszedł * do Troady dla opowiadania Ewangielii Chrystusowej, a drzwi i mi były otworzone w Panu, * Dan. 1.6. 1.14.37.

13. Nie miałem użenia w duchu moim, dlatego, że nie znalazł Tytusa, brata mego; ale rozsawrzy się z nim, poszedłem do Macedonii.

14. Lecz chwala Bogu, który nam zawsze zwycięstwo daje w Chrystusie, i wonność znajomości swojej objawia przez nas na każdym miejscu.

15. Bośmy dobrą wonnością Chrystusową Bogu w tych, którzy zbawieni bywają, i w tych, którzy giną;

16. Tymci wonnością śmiertci * na śmierć, ale onym wonnością żywota ku żywotowi; lecz do tego któż jest sposobny? * 2 Kor. 2.14.

17. Bo nie Jesteśmy jako * wiele ich, którzy fałszują, słowo Boże; ale jako

z szczerości, ale jako z Boga, przed oblicznością Bożą o Chrystusie mówimy. * 2 Kor. 4.2.

ROZDZIAŁ III.

I. Dosyć zalecenia stad 1. 2. II. gdy w wrzecz twarć będą 3-5. III. powiada, że jest się nie litera, ale Duch 6. 7. IV. Roznosć zakon od Ewangelii w tym 8-12. V. iż jasność zakonu raczy przetrwać, a niekiedy w jasności Ewangelii jasny ma być. Pawła okazyje 13.

Poczynamyż wasie zalecać jako się siebie? czyż potrzebujemy, jako niektórzy, listów zalecających do was, albo też listów zalecających od was?

2. Listem naszym wy Jesteście, napisanym na sercach naszych, który znają i czytają wżyscy ludzie.

3. Gdyż to jawna jest, żeście listem Chrystusowym przez uszjęż naszę zgrotowanym, napisanym * nie inkaustem, ale Duchem i Boga żywego, nie na tablicach kamiennych, ale na tablicach serc mięsnych. * 2 Kor. 3.3. 4. Ezech. 1.10.

4. A takieć ufanie mamy przez Chrystusa ku Bogu,

5. Nie iżbyśmy byli sposobni, co myśleć sami z siebie, jako sami z siebie, ale sposobność nasza z Boga jest;

6. Który nas też uczynił sposobnymi sługami nowego testamentu, nie który, ale Duch; albowiem litera zabija, ale Duch ożywia.

7. Bo jeżeli postugiwanie śmiertci i terami wyrażone na tablicach kamiennych było chwalebne, tak iż synowie Izraelcy nie mogli * śmieie patrzyć na oblicze Mojżeszowe dla chwały oblicza jego, która miała być skażona: * 2 Moj. 34.4.

8. Jakoż daleko więcej uszjężwane Duchu nie ma być chwalebne?

9. Bo jeżeli uszjężwanie potępieńia było chwalebne, daleko więcej uszjężwanie sprawiedliwości obfituje w chwale.

10. Albowiem i to, co chwałę miało, nie miało chwały w tej części, co się tknie onęj przewyższającej chwały.

11. Bo jeżeli to, co niszczęje, było chwalebne, daleko więcej to, co zostaje, jest chwalebne.

12. Przetóż mając taką nadzieję, wielkiej bezpieczności w mowie używamy.

13. A nie Jesteśmy jako Mojżesz, który kładł zastonę * na oblicze swoje, aby synowie Izraelcy śmieie nie pa-

trzyli na koniec onego, co zniszczyć miało.

14. Ale zatwardzone są zmysły ich; albowiem aż do dzisiejszego dnia też zostaje nie odkryta, która przez Chrystusa skażenie bierze.

15. Przetóż aż do dnia dzisiejszego, gdy Mojżesz czytany bywa, zasłona jest na sercu ich pokłonna.

16. Lecz gdyby się do Pana obrócili, odjęta będzie ona zasłona,

17. Aléc Pan jest tym Duchem; a gdzie jest ten Duch Pański, tam i wolność.

VI. 18. Lecz my wszyscy, którzy od kryciem obliczem na chwałę Pańską, jako w zwierciadle patrzymy, w toż wyobrażeniu przemienieni bywamy z chwały w chwałę, jako od Duchu Pańskiego.

ROZDZIAŁ IV.

I. Pokazuje, iż tak w opowiadaniu Ewangelii pracował, że od szalonego zalepion był rozum, któryżności jej nie widzą. II. W 20. staro III. Bieda wiolof trudności podani 10-15. IV. Przykładem swoim do stateczności, w wierze 16. V. i do wzgardy żywota do-rzecznego upomina 17. 18.

Dlatego mając do usługiwania, tak ja-kosmy miksterdzie obrzymiali, nie sła-biejemy.

2. Alésny się odrzekli skrytój sro-moty, nie obchodząc się * chyżze, ani fałszując słowa Bożego; ale objawie-niem prawdy zalecając sunych siebie u każdego sumienia ludzkiego przed obliczem Bożem.

3. Jeżeli tedy zakryta jest Ewangelija nasza, zakryta jest przed tymi, którzy giną.

4. W których bóg swiarka tego osle-pik zmysły, to jest w niewiernych, aby im nie świeciła światłość Ewangelii obrządzeniem Bożem.

5. Albowiem nie samych siebie opo-wiadamy, ale Chrystusa Jezusa, że jest Panem, a samych siebie sługami wa-szyimi dla Jezusa.

6. Ponieważ Bóg, * który rzekł, aby się z ciemności światłość rozświeciła, ten się rozświecił w sercach naszych ku rozświeceniu (w nas) znajomości chwały Bożej w obliczu Jezusa Chrystusa.

7. A mamy ten skarb w naczyntu glinianém, aby dostojność tej mocy by-ła z Boga, a nie z nas.

8. Gdy zewsząd uciesnieni bywamy, ale nie bywamy połączeni; wątpię-wamy, ale nie zwąpiamy.

9. Prześladowanie cierpiemy, ale nie bywamy opuszczeni; bywamy porzuce-ni, ale nie giniemy.

III. 10. Zawsze umartwienie Pana Jezusowe * na ciele nosimy, aby i żywot Jezusowy na ciele naszym był objawiony.

11. Zawsze bowiem * my, którzy ży-jemy, bywamy wydawani na śmierć dla Jezusa, aby też żywot Jezusowy był objawiony w śmiertelném ciele naszym.

12. Dlatego śmierć mocy swojej w nas dokazuje, ale w was żywot.

13. Mając tedy tegoż ducha wiary, tak jako * napisane: Uwierzyłem, prze-to tom też mówić; i my wierzymy, przeto też mówimy.

14. Wiedząc, iż ten, który wzbudził Pana * Jezusa, i nas wzbudzi przez Jezusa, i postawi z nami.

15. Boć to wszystko daje się dla was, aby łaska ona obfitym przez dzie-kowanie wielu ich rozumiętyła się ku chwale Bożej.

IV. 16. Dlatego * nie stabiemy; ale choć się też nasz zewnętrzny człowiek kazi, wszakże on wewnętrzny odnawia się ode dnia do dnia.

V. 17. Albowiem ten króciuchny i lekki * ucisk nasz nader zacnej chwały wieczną wagę nam sprawiaje;

18. Gdy nie patrzymy na rzeczy wi-dzialne, ale na niewidzialne; albowiem rzeczy widzialne są doczesne, ale nie-widzialne są wieczne.

ROZDZIAŁ V.

I. Cieszy nadzieją odnawny przybytku ziemskiego w umiowanie nie rękoma uczynion z nieba 1. II. czo-ny 6-8. III. staroć się o to, abyśmy się Pana Boga podobali, i na sąd Pański ponieśli 9-13. IV. kwój Chrystusowi 14. V. który za nas umarł 15-16. VI. w od-nowionym żywocie obymy 17. VII. to pasierwo go i ten Pan swoim sinem powstrzy 18-21.

Wiemy bowiem, że jeżeli tego naszego ziemskiego mieszkania namiot zburzo-ny będzie, budowanie mamy od Boga, dom nie rekoma urobiony, wieczny w niebiesiach.

2. Albowiem w tym hamocie * wży-dchamy, domem naszym, który jest z nieba, żądając być przyobleczeni.

3. Jeżeli tylko przyobleczeniśmy a nie nagini * zmależeni będziemy.

4. Bo którzyśmy w tym namiocie, wzdychamy, będąc obciążeni, ponieważ nie żądamy być zewleczeni, ale przy-obleczeni, aby pożarta * była śmiertel-ność od żywota.

5. A ten, który nas ku temuż właśnie przygotował, jestci Bóg, który nam też dał zadatek Ducha.

II. 6. Przetóż mając zawsze ufność, i wiedząc, że póki mieszkamy w tém ciele, pielgrzymujemy od Pana:

7. (Bo przez wiarę chodzimy, a nie przez widzenie.)

8. Lecz ufamy i wolimy * raczejj wyjąć z ciała, a iść na mieszkanie do Pana.

III. 9. Przetóż też usiłujemy, bądź w ciele mieszkamy, bądź z ciała wycho-dzimy, onemu się podobać.

10. Albowiem musimy się wszyscy pokazać * przed sądowną stolicą Chry-stusową, aby każdy odniósł, co czynił w * ciele, według tego, co czynił, lub dobre, lub złe.

11. Przetóż wiedzac o tym strachu Pańskim, ludzi do wiary namawiamy, a Bogu jawnymi jesteśmy; i mam nadzie-ję, iż w sumieniach waszych jawnymi jesteśmy.

12. Albowiem nie samych siebie wam znowu zalecamy, ale wam dajemy przyrzec, abyście się chębilii nami, i żebyście mieli co mówić przeciwko tym, którzy się chlubią z powierżehownych rzeczy a nie z serca.

13. Bo choć od rozumu odchodzimy, Bogu odchodzimy, choć przy rozumie jesteśmy, wam jesteśmy.

IV. 14. Albowiem miłość Chrystu-sowa przyoiśka nas, jako tych, którzyśmy to osadzili, iż ponieważ jeden za wszystkich umarł, tedy wszyscy byli umarli;

V. 15. A że za wszystkich * umarł, aby ci, którzy żyją, już * więcej sobie nie żyli, ale temu, który za nich umarł, i jest wzbudzony.

16. Dlatego my od tego czasu nikogo według ciała nie znamy, a chociażśmy też znali Chrystusa według ciała, lecz już teraz więcej nie znamy.

VI. 17. A tak jeżeli kto jest w Chry-stusie, nowém jest stworzeniem; staro-ścieli; jako ubodzy, wszakże wielu uboga-

19. Ponieważ Bóg był w Chrystusie, swiat z samym sobą jednąjac, nie przy-żytuając im upadków ich, i połoył w nas to słowo pojednania:

20. Przetóż na miejscu Chrystusowem poselstwo sprawujemy, jakoby was Bóg upominał przez nas, prosimy na miejscu Chrystusowem, jednajcie się z Bogiem;

21. Albowiem on tego, który nie * znał grzechu, za nas grzechem uczynił, abyśmy się my stali sprawiedliwoscia Boża w nim.

ROZDZIAŁ VI.

I. Umowa, aby pobieżnie żył, starając się o chwale-nie swoje 1-4. II. Ucisniami aby się nie trwożył 5-8. III. chwalać się nie wynosił 9-13. IV. strzeż się ba-warzyswa zych i balwochwalstwa 14. 15. V. góżyć się kasociem Boga żyłczego 16-18.

Przetóż pomagając mu, naponimamy was, abyście nadadremno łaski Bożej nie przylimowali.

2. (Bo mówi Bóg: Czasu przyjemnego * wystuchałem cię, a w dzieł zhabwienia poratowałem cię; oto teraz czas przyjemny, oto teraz dzień zbawienia.)

3. Zadnego w niczem nie dawając zgro-zszenia, aby nie było zganione usługiva-nie nasze.

4. Ale we wszystkich zalecając sa-mych siebie, jako studzy Boży, w * wiel-kiej cterpliwosci, w uciskach, w niedo-statkach, w utrapieniach.

II. 5. W rzarach, w więzieniach, w po-tukaniu, w pracach, w niedosypianiach, w postach:

6. W czystosci, w umiętnosci, w nie-skwapliwosci, w dobrodliwosci, w Duchu Świętym, w miłosci nieobłudnej:

7. W mowie prawdy, w mocy Bożej, przez oręże sprawiedliwosci na prawo i na lewo:

8. Przez chwałę i zelżywość, przez niesławę i dobrą sławę, jakoby zwoździ-ciele, wszakże prawdziwi:

III. 9. Jako nie znajomi, wszakże znajomi; jako umierający, a otó żyjemy; jako pokarani, ale nie zabici:

10. Jako smutni, wszakże zawsze we-ślieli; jako ubodzy, wszakże wielu uboga-

cający; jako nie niemający, wszakże wszystko trzymający.

II. Usta nasze otwórzono są ku wam, o Koryntowia! serce nasze rozszerzone jest.

12. Nie jesteście ścinnieni w nas, lecz ścinnieni jesteście we wnętrznościach waszych.

13. O wzajemną tedy nagrodę jako działkom mówię. Rozszerzeć się i wy.

IV. 14. Nie ciągnijcież nierównego jarzma z niewiernymi; bo cóż za społeczność sprawiedliwości z nieprawością? albo co za społeczność świętości z ciemnością?

15. A co za zgoda, Chrystusa z Belfiazem? albo co za dział wiernemu z niewiernym?

V. 16. A co za zgoda kościoła Bożego z bałwanami? Albowiemście * wy kościołem Boga żywego, tak jako mówi Bóg: Będę i mieszkać w nich, i będę się przychadzać w nich, i będę Bogiem ich, a oni będą ludem moim.

17. Przetoż wynijdziecie * z pośrodku ich, i odłączcie się, mówi Pan, a nie czystego się nie dotykajcie; a Ja was przyjmuję.

18. I będę wam za * Ojca, a wy mi będziecie za synów i za córki, mówi Pan wszechmogący.

ROZDZIAŁ VI.

I. Upomniawszy krótko do świętości i. II. do czystości, i wszystko z miłości przeciwko nim mówił 2-7. IV. a iż ich ten do zbawienia pokuty przywiódł 10-16.

Te tedy obietnice mając, najmilsi! oczyszczajmy samych siebie od wszelkiej nieczystości ciała i ducha, wykonywając poświęcenie w bojaźni Bożej.

II. 2. Przyjmijcież nas; nikogośmy nie ukrzywdzili, nikogośmy nie uszkodzili, nikogośmy przez łakomstwo nie podeszli.

3. Nie mówię tego, abym was potępić miał; bom przedtem * powiedział, iż wy w sercach waszych tak jesteście, żeśmy radzi z wami społecznie umierali i społecznie żyli.

4. Mam wielkie bezpieczeństwo do mówienia u was, mam wielką chlubę z was, napełnionym jest pociechą, nader obfitując wesołem w każdym uciśnieniu waszym.

5. Albowiem gdyśmy przyszli do Macedonii, okazało nasze żadnego odpoczytku

nie miało, ale we wszystkich byliśmy uciśnieni, zewnątrz walki, a wewnątrz postrachy.

6. Ale Bóg, który * cieszy umiędzonych, pocieszył nas przez przyście Tytusowe; * 2 Kor. 1:4.

7. A nie tylko przez przyjęcie jego, ale też przez pociechę, którą on uczeszył jest z was, oznajmując nam że- dość waszą, narzekanie wasze, gorliwość waszą za mną, tak, że m się też więcej uweselił.

III. 8. Bo chociażem was zasmucił przez list, nie żał mi tego, chociaż mi żał było; bo widzę, iż ten list, chociaż na chwile, zasmucił was był.

9. Jednak teraz weseli się, nie dlatego, żeście zasmuceni byli, ale żeście zasmuceni byli ku pokucie; albowiem byliście zasmuceni według Boga, żebyście w niczem nie szkodowali przez nas.

IV. 10. Albowiem smutek, * który jest według Boga, pokutę sprawia ku zbawieniu, której nikt nie żąda; ale smutek według świata sprawia śmieć.

11. Bo oto to samo, żeście według Boga byli zasmuceni, jako wielka w was pilność sprawiło, owszem obronę, owszem zapalczywość, owszem bojaźń, owszem żadość, owszem gorliwość, owszem pomstę, tak iż we wszystkich okazaliście się być czystymi w tej sprawie.

12. A tak chociażem pisał do was, nie pisałem dla tego, który krzywdę uczynił, ani dla owego, któremu się krzywdzi stała, ale dla tego, iżby wam wiadoma była ona pilność nasza o was przed oblicznością Bożą.

13. Dlategośmy się ucieszyli z pociechy waszej; aleśmy się więcej ucieszyli z wesela Tytusowego, i ochłodzony jest duch jego od was wszystkich.

14. A iż jeźliim się w czym przed nim z was * chlubił, nie zawstyżylim się; ale jakośmy wam prawdziwie wszystko mówili, tak się też chluba nasza przed Tytusem prawdziwa okazała.

15. A wnętrności jego tym więcej skłonione są ku wam, gdy wspomina postuszeństwo wszystkich was, i jakoście go bojaźnią i ze drżeniem * przyjeśli.

16. Raduję się tedy, iż wam we wszystkich możę zaufać.

15. Jako napisane: Kto wiele * ma zbierał, nie miał nazbyt; a kto mało nazbierał, nie miał mało.

II. 16. Ale chwala Bogu, który dał tacień staranie o was do serca Tytusowego,

17. iż ono napominanie przyjął, a stawszy się pilniejszym, dobrowolnie poszedł do was.

18. A postaliśmy wespół z nim bractwa, który ma chwałę w Ewangeliu po wszystkich zborach;

19. A nie tylko to, ale obrany jest przez głosy od zborów za towarzysza drogi naszej z tym dobrodziejstwem, którem się dzieje usługa od nas ku chwale samego Pana i ku oświadczeniu ochotnego umysłu waszego.

20. Uchodząc tego, aby nam kto nie przeganił dla tej obfitości, którą się przez nas usługuje,

21. Pilnie się starając * o uczciwe rzeczy, nie tylko przed Panem, ale też i przed ludźmi.

22. A postaliśmy z nimi bractwa naszego, któregośmy często doświadczyli w wielu rzeczach być pilnym, a teraz daleko pilniejsi dla wielkiej dowie- ności, którą ma przeciwko wam.

23. A jeźli idzie o Tytusa, ten jest moim towarzyszem i w was pomocnikiem; a jeźli też o braci naszym, posła- mi są zborów i chwałą Chrystusową.

24. Przetoż oświadczenie miłości waszej i oblihy naszej z was pokazuje przeciwko nim przed oblicznością zborów.

ROZDZIAŁ IX.

I. Czemu naprzód pomocnik Tytusa do Koryntów posłał, i jak on przyjął sercem, i jak mużny czynił 2-3. III. i jakiej się za to odplaty spodziewał 10-15.

Lecz o usługę, która się dzieje świętym, nie potrzebna mi jest wam pisać. 2. Bo znam ochotę umysłu waszego, którą się ja chlubię z was u Macedoń- szęgo roku; a ta wasza gorliwość wiele ich pobudziła.

3. Posłałem tedy tych braci, żeby chluba nasza, którą mamy z was, nie była daremna z tej miary, ale abyście (jakom powiedział) gotowymi byli;

4. Abyśmy snac, jeźliby ze mną przyszli Macedończy, a znaleźli was niegotowymi, nie zawstydzili się my, że nie rzekę, wy, że tak bezpieczną chluba.

ROZDZIAŁ VIII.

I. Pochwalniejszy wesołości Macedończyków 15. Tytusa, aby nad nich ścieżkami nie byli, wspomina 1-5. II. a Tytusa i innych braci, których do nich posyła, im pilnie zaleca 16-24.

A oznajmujemy wam, bracia! o łasce Bożej, która jest dana zborom Macedońskim;

2. Iż w rozlicznem doświadczaniu utrapienia obfita ich radość, i bardzo wielkie ubóstwo ich obfitowało w bogactwo szerokości ich.

3. Bo daję im świadectwo, że według możności, i nad możność ochotnymi się pokazali,

4. Z wielką prośbą nas żądając, abyśmy do dobrodziejstwa i wspólne udzielenie, którym się usługuje świętym, przyjęli.

5. A nie tylko tak sobie postapili, ja- kośmy się spodziewali; ale najprzód sa- mych siebie oddali Panu, potem i nam za wolę Bożą.

6. Tak, żeśmy musieli napomnieć Ty- tusa, aby jako przedtem począł, tak aby też dokonał u was tego dobrodziejstwa.

7. Przetoż jako we wszystkich obfi- tujące w wierze i w mowie i w umie- jętności, i we wszelkiej pilności i w mi- łości waszej przeciwko nam, tak i w tym dobrodziejstwie obfitycie.

8. Nie mówię, jako rozkazując, ale przez pilność innych, jako jest szczerza- niłość wasza, na jawie wystawiając.

9. Albowiem znacze łaskę Pana na- szęgo Jezusa Chrystusa, że dla was stał się ubogim, będąc bogatym, abyście się ubóstwem jego ubogaceni byli.

10. A w tym podaję wam zdanie swoje; albowiem to wam jest pożyte- czno, którzy nie tylko czynić, ale i chcieć przedtęmieście poczęli roku przeszłego.

11. A teraz to, coście czynić poczęli, wykonajcie, aby jako była ochotna myśl ku chceniu, * tak też aby było i dokon- czenie z tego, co macie.

12. Albowiem jeźli przedtem była ochotna myśl, też przyjemna jest według tego, co kto ma, a nie według tego, czego nie ma.

13. Bo nie chce, aby insi mieli ulę- nie a wy ucieszenie, ale żeby za równo natenczas wasza obfitość ich niedostat- kowi usłużyła;

14. Aby też i ich obfitość waszemu niedostatkowi usłużyła, żeby się stało porównanie,

5. Żdało mi się tedy za rzecz potrzebna, napomnieć braci, aby do was przed poszli, i pierwój zgótowali przedem opowiedziana waszą szczodrobliwość, aby była gotowa tak jako szczodrobliwość, a nie jako rzecz przymuszona.

II. 6. Ale to mówię: Kto * skapossie, skapo też żać będzie; a kto obficie sieje, obficie też żać będzie.

7. Każdy jako umyslił w sercu swém, tak niech uczyni, nie z zamuszczeniem ani * z przymuszenia; albowiem ochotnie-go dawcę Bóg mija.

8. A mocen jest Bóg uczynić, aby obfitowała na was wszelka łaska, abyście mając we wszystkim zawsze wszelki dostatek, obfitowali ku wszelkiemu uczynkowi dobremu.

9. Jako napisane: Rozproszył * dał ubogim, sprawiedliwość jego zostaje na wieki.

III. 10. A ten, który daje nasienie siejącemu, niechże i wam da chleb ku jedzeniu, i rozmnoży nasienie wasze, i przysporzy urodzajów sprawiedliwości waszej.

11. Abyście z każdej miary byli ubogaceni ku wszelkiej * prostocie, która sprawuje przez nas, aby dzięki Bogu czynione były.

12. Albowiem usługiwanie tej ofiary nie tylko dopełnia niedostatki świętych, ale też opływa przez wielkie dziękczynienia na Boga przez pochwałę tej posługi.

13. Gdy Boga chwala za wasze poddaństwo Ewangelii Chrystusowej; za szczerotę w udzielaniu przeciwko sobie i przeciwko wszystkim innym;

14. I modła się za wami, żądając was dla łaski Bożej obfitującej w was.

15. Lecz Bogu niech będzie chwala za niewypowiedziany dar jego.

ROZDZIAŁ X.

I. Pokanie, jak uducie 1-5. II. broniam 4-5. III. i jak pomsta by ubrojni przeciwko nieobczym ludzi powozom 6. IV. Obcaje zalen, iz nie miedzi miec w sprawach 7-10. V. jako nieobecni powozom w mowe 11-16.

1. A też Paweł sam was proszę przez ochosć i dobroliwość Chrystusową, który gdnym jest wam przytomny, jestem pokorny między wami; lecz gdnym nie jest przytomny jestem między przeciwko wam.

2. A proszę, abym będąc przytomny

nie musiał być śmiały ta śmiałością, o której myślę, abym śmiały był przeciwko niektórym, którzy nas szacują, jakobyśmy według ciała chodzili.

3. Albowiem w ciele chodząc, nie według ciała walczymy.

II. 4. (Albowiem broń żołnierstwa naszego nie jest cielesna, ale jest z Boga, mocna ku * zburzeniu miejsc obronnych.)

5. Burząc rady i wszelaką wysokość, wynoszącą się przeciwko znajomości Boga; i podbijając wszelaką myśl pod posuszczenie Chrystusowe;

III. 6. I pogotowiu mając pomsta na wszelakie nieposuszczenie, gdy się wypelni posuszczenie wasze.

IV. 7. Na toż tylko, co przed oczyma jest; patrzyć? Małi kto łę nadzieję o sobie, iż jest Chrystusowy, niechże też to sam z siebie uważa, iż jako on jest Chrystusowy, tak też i my Chrystusowymy jesteśmy.

8. Albowiem choćbyśmy się ja: też co więcej cheplił z mocy naszej, która nam dał * Pan ku zbudowaniu a nie ku zepsowaniu waszemu, nie zawstydzę się; zepsowaniu waszemu, nie zawstydzę się.

9. Abym się nie zdał, jakobyśmy was straszyl przez listy.

10. Albowiem mówią: Listy ważne są i potężne, ale ciała obecność nie potężna jest, i mowa niepiękna.

V. 11. To niechaj myśli taki, iż jakimśmy w mowie przez listy, nie będąc obecny, takimi będziemy i w uczynku, będąc obecny.

12. Albowiem nie śmiemy samych siebie w poczet drugich kłaść, albo porównywać z niektórymi, którzy sami siebie zalecają; ale ci nie zrozumiewają, iż się sami sobą miarkują i sami się do siebie przyrównują.

13. Ale my nie będziemy się chlubiłi nad miarę, ale według sznurku * miary, którą miarę wymierzyl nam Bóg, tak żeśmy dosięgli aż do was.

14. Bo się nie rozciągamy nad miarę, jakobyśmy nie dosięgli aż do was; bo-łosmy aż i do was przyszli w Ewangelii Chrystusowej.

15. A nie chlubiłmy się nad miarę z cudzych prac; ale mając nadzieję, iż gdy się pomnoży wiara wasza w was, pomnożymy się i my między wami według sznurku naszego z obfitością,

ROZDZIAŁ XI.

I. Wielka miłość, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

2. Albowiem gorliwym jestem ku wam gorliwości Boża; bom was przygotował, abym was stawił czystą panną jednemu mężowi Chrystusowi.

3. Lecz boję się, by smac jako waz osznał * Ewę chytrością swoją tak też skazone myśli wasze nie odpadły od prostoty onę, która jest w Chrystusie.

4. Do gdyby kto przyszedł, coły inszego Jezusa opowiadał, któregośmy nie opowiadali; albo gdybyście innego ducha wzjęli, któregoście nie wzięli, albo inszą Ewangeliję, którejście nie przyjęli, do-brzejście go znosili.

II. 5. Bóg mam za to, że nie był w niczym podlejszy, niżeli oni bardzo wiele Apostołowie.

6. Bo chociażem też i prostakiem w mowie, wszakże nie w tuiječnosti; ale zgrożajnymyśmy się stał we wszystkich rzeczach u was.

7. Izałim się grzechu dopuścił, że samego siebie umiżył, abyście wy byli wywyższeni, a że wam darmo Ewangeliję Bożą opowiadał?

III. 8. Złupłem inne zbory, biorąc od nich żođ, abym wam służył; a będąc u was i cierpiąc * niedostatek, nie obciażym próżniacę nikogo;

9. Albowiem niedostatek mój dopełnili * bracia, którzy przyszli z Macedonii, i we wszystkim strzegłem się, abym wam, cieżkim nie był, i na potem strzedz się będę.

10. Jesteś * prawda Chrystusowa we mnie, iż ta * chluba nie będzie zażukomiona we mnie w krainach Achajskich.

16. Ku opowiadaniu Ewangelii w onych krainach, które leżą za wami, nie chlubiąc się z rzeczy gotowych cudzego pomiaru.

17. Kto się tedy chlubi, niech się w Panu * chlubi.

18. Albowiem nie ten, co się sam za-leca, doświadczony jest, ale ten, którego Pan zaleca.

ROZDZIAŁ XII.

I. Wielka miłość, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

11. Dlaczego? czy że was; nie mi-kuje? Bóg wie.

12. Ale co czynię, czynię jeszcze bę-dę dlatego, abym odciał przyczynę bę-któży przyczyni sąkają, aby w tym, z czego się chlubią, byli znaleźci tacy, jako i my.

IV. 13. Albowiem takowi falszywi Apostołowie są robotnicy zdradliwi, którzy się przemieniają w Apostoły Chrystusowe.

14. A nie dziw: bo i szatan sam prze-mienia się w Anioła światłości.

15. Nie wielka tedy, jeśli też sduży jego przemieniają się, jakoby byli stu-gami sprawiedliwości, których koniec będzie podług uczynków ich.

16. Znowu powiadam, żeby mię kto nie miał za głupiego; jeśliż maczję, więc jako głupiego przyjmujcie mię, abym się ja też nieco maluczko przechwalał.

17. Co mówię, nie mówię jako od Pana, ale jako w grupstwie z strony tej bezpiecznej chluby.

18. Poulewał się ich wiele chlubi według ciała, i ja się chlubić będę, sam mi matrymi.

19. Bo radzi znosicie głupich, będąc w grupstwie, choć was kto znie-wala, choć kto pozera, choć kto bierze, choć się kto wynosi, choć was kto po-lizkuje.

20. Bo znosicie, choć was kto znie-wala, choć kto pozera, choć kto bierze, choć się kto wynosi, choć was kto po-lizkuje.

21. Mówię według zelżywości, ja-kobyśmy byli słabymi; lecz w czam kto śmiałym jest, (w grupstwie mówię) i ja śmiały.

V. 22. Zrędownie * sa, jestem i ja. Izraelczy sy, jestem i ja. Nasieniem Abrahamowem sa, jestem i ja.

23. Sługami Chrystusowymi sa, (gdu-pio mówię), więcej ja; * w pracach obfitej, w razach nad miarę, w więzio-niach obfitej, w śmieciach czasokró-ć.

24. Ot Żydów wziętem piętkróć po-czerziesci * plag bez jednej.

25. Trzykrociem * był bity różgami; razem * był kantonowany; trzykroć się za mną okret * rozbił, dzień i noc byłem w głębokości morskiej.

26. W drogach czasokróć, w niebez-pieczństwach na rzekach, w niebez-pieczństwach od zbójców, w niebez-pieczństwach od Ewego narodu, w nie-bezpieczeństwach od pogan, w nie-

ROZDZIAŁ XIII.

I. Wielka miłość, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

1. Wielki miłością, przezw Korintom, będąc przywieziony 1-4. II. chwały swoje przypominak musiał 5-7. III. i to, że im z łaski abych 8-12. IV. by smac ceni machi, falszywi Apostołowie nie miedli 13-21. V. w rzeczach prawnicwie chwały godnych przywzra 22-32.

nie było * swarów, * zadróści, gniewów, * doznawacie. Czyli * samych siebie nie znacie, że Jezus Chrystus w * was jest? czyba zebyście byli odrzućeni.

6. Mam jednak nadzieję, że poznaacie, iż my nie jesteśmy odrzuconymi. 7. I modlę się Bogu, abyście nie z tego nie czynili; nie iżbyśmy się my do świadectwami okazali, ale abyście wy to, co jest dobrego, czynili, a my żebyśmy byli jako odrzućeni.

8. Boć nie możemy nic przeciwko prawdzie, ale za prawdę. 9. Albowiem się radujemy, że chociaż my słabymi, aleście wy mocnymi; a tegoć i życzyni, abyście wy byli doskonałymi.

IV. 10. Przetoż to piszę, nie będąc obecny, abym będąc obecnym, nie musiał używać srogosci według mocy, którą mi dał * Pan na zbudowanie, a nie na zepsowanie.

V. 11. Na ostatek, bracia! miejcie się dobrze; doskonalkmi bądźcie, ciesząc się, jednomyślnymi * bądźcie, w pokój i życie, a Bóg miłości i pokój będzie z wami. Pozdrowieje jedni drugich w świętym * pocałowaniu.

VI. 12. Pozdrawiają was wszyscy święci. 13. Łaska Pana Jezusa Chrystusa, i miłości Bożej, i spóeczność Ducha Świętego niech będzie z wami wszystkim.

Amen.

8. Dlategoż trzykroć Pana proszę, aby odstąpił ode mnie. 9. Ale mi rzekł: Dosty masz na łascie mojej; albowiem moc moja wykonywa się w słabości. Racz się tedy więcej chlubić będą z krewości moich, aby we mnie mieszkają * moc Chrystusowa.

10. Dlatego się kocham w krewościach, w pobawach, w niedostatkach, w przesładowaniach i w uciskach dla Chrystusa; bo gdyam jest słaby, tedyam jest mocny. III. 11. Stałem się głupim, chlubiąc się; wysięc mię do tego przymusił. Bom ja od was miał być chwalyony, ponieważ bardzo wielcy Apostołowie, chociażem nie nie jest.

12. Jednak znaki * Apostoła pokazane są u was we wszelkiej cierpliwości, w znamionach i w cudoach i w mocach. 13. Bo cóż jest, w czémbyście podobniejsi byli nad inne zboru, tylko że ja sam próżnując, nie obciążę * was? Odpuszczać mi tę kzywidę.

IV. 14. Oto trzeci raz jestem gotów przyjść do was, a nie obciążę was próżnując; albowiem nie szukam tego, co jest waszego, ale was samych; boć nie działki mają rodzicom skarbic, ale rodzice działkom.

15. Lecz ja bardzo rad nakładę ciężar i samego siebie wynależę za duszę waszą, aczkolwiek bardzo was młujając, mniej bywam od was młowany. 16. Ale niech tak będzie; jam was nie obciążę, tylko chytym * będąc, zdraćam was pojmać.

17. Izalim was przez którego z tych, którychem do was posłał, oszukał? 18. Uproszkiem Tytusa, i posłałem z nim brata tego. Izali was Tytus oszukał? Izalim nie jednym duchem postępował? Izali nie jednem stopami? 19. Znowuż mniemacie, że się przed wami obmawiamy? Przed oblicznością Bożą w Chrystusie mówimy, a to wszystkim, najmlsi i dla waszego zbudowania.

V. 20. Bo się boję, bym znać przyszedłszy, nie znalazł was takimi, jakimi bym nie chciał, a ja też żebym nie był znalezionej od was, jakiegobyście wy nie chcieli; by znać między wami

27. W pracy i w utrudeniu, w niedostypaniu często, w głodzie i w pragnieniu, w postach często, w zimnie i w nagoci; 28. Oprócz tego, co skąd inąd przypada, ono naleganie na mię na każdy dzień, i ono staranie o wszystkie zboru.

29. Ktoż choruje, a ja nie choruję? Ktoż się gorczy, a ja nie palę? 30. Jeżeli się mam chlubić, z krewości moich chlubić się będę. 31. Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, który jest błogosławiony na wieki, wie, iż nie kłamie.

32. W Damaszku hełman ludu * króla Arety, osadził był strażą miasto Damaszek, chcąc mię pojmać; alem okłamał po powrozie w koszu przez mur był spuszczony, i uszedłem rak jego.

ROZDZIAŁ XII. I. Objawienia Bożi * II. pobaw i przesławie w krewościach Chrystusowa, pokazanie 7-10. III. i inne dowody apostołowe, pokazanie 11-13. IV. oblicze przysię do nich 14-19. V. upomina, aby się na jego przyjęcie przygotowali, tak aby ani on, ani on! * fałszci nie mieli 20-21.

Wprawdzie mi się chlubić nie jest pożytecznie; jednak przyjdę do widzenia i objawienia Pańskiego. 2. Znam człowieka w Chrystusie przed cztermi laty, (jeżeli się to działo w ciele, nie wiem, jeżeli oprócz ciała, nie wiem, Bóg wie), który zachwycony był aż * do trzeciego nieba.

3. A znam takiego człowieka, (jeżeli się to działo w ciele, jeżeli oprócz ciała, nie wiem, Bóg wie.) 4. Iż był zachwycony do raju, i wysłał niewypowiedziane słowa, których się człowiekowi nie godzi mówić.

5. Z takiego człowieka chlubić się będę; ale z siebie samego chlubić się nie będę, tylko z krewości moich. 6. Albowiem jeżelibym się chciał chlubić, nie będę głupim; bo prawdę powiem, ale wstrzymam się, aby kto o mnie nie rozumiał nad to, czém mię być widzi, albo co słyszysz ode mnie.

7. A iżbym się znać, objawienia nader nie wynosił, dany mi jest bodnec ciała, aniół szatan, aby mię policzował, żebym się nad miarę nie wynosił.

ROZDZIAŁ XIII. I. Trzeci raz się do Koryntów oblicze 1. II. znaczenia, poznaję 2-4. III. a zwłascz 12. samą treść, dowodzi mocy Chrystusowej w jego ciele 10. V. a 3-5. VI. an oblicze, powoławszy 11. VI. powoławszy 12. 3.

Trzeci to już raz idę do was. W ustach dwóch albo trzech * świadków stanie każde słowo.

II. 2. Powiedziałem przedtem i znowu powiadam jako powtórę obecnym, a teraz nie będąc obecnym piszę tym, którzy przedtem grzeszyli, i wszystkim innym, że jeżeli znowu przyjdę, nie przepuszczę im.

3. Ponieważ chcecie doświadczyć tego, który we mnie mówi, Chrystusa, który ku wam nie jest słaby, ale mocny jest w was. 4. Bo aczkolwiek ukrywawany jest jako słaby, ale żyje z mocy Bożej, a tak i myślny z nim słabymi, ale żyć będziemy z nim z mocy Bożej przeciwko wam.

III. 5. Doświadczaćcie samych siebie, * jeżeliście w wierze, samych siebie, * jeżeliście w wierze, samych siebie. Amen.

Jeśli wtręty do Koryntów napisany z Filipis, miasta Macedońskiego, przez Tytusa i Lukasa.

List Ś. Pawła Apostoła do Galatów.

ROZDZIAŁ I.

I. Podawamy Galatów, i należący apostołstwo swego. II. gromi je o odstąpieniu od Ewangelii 1-3. III. Pokazuje, że ja od Boga wiał 15. IV. pierwej niż o niej z Korynt z Apostołów mówi 16-23.

Paweł, Apostoł (nie od ludzi, ani przez człowieka, ale przez * Jezusa Chrystusa i Boga ojca, który go wzbudził i odumarzył). 2. I wszyscy bracia, którzy są ze mną, zborom Galackim.

3. Łaska wam i pokój niech będzie od Boga Ojca i Pana naszego Jezusa Chrystusa. 4. Który wydał samego siebie za grzechy nasze, aby nas wyrwał z te-

raźniejszego wieku z tego według woli Boga i Ojca naszego; 5. Któremu niech będzie chwala na wieki wieków. Amen.

II. 6. Dziwuję się, iż tak prędko dacie się przenosić od tego, który was powołał ku kascie Chrystusowej, do inaszej Ewangelii; 7. Która nie jest inasza; tylko niektórzy są, co was turbują, i chcą wyrwać Ewangeliję Chrystusową.

8. Ale choćbyśmy i my, albo Anioł z nieba opowiadał wam Ewangeliję mimo te, którąmy wam opowiadali, niech będzie przekleśty. 9. Jakośmy przedtem powiedzieli, i te-